

MOTYWY WYBORU STUDIÓW, SATYSFAKCJA Z NICH ORAZ PLANY ZAWODOWE STUDENTÓW TURYSTYKI I REKREACJI UNIWERSYTETU KAZIMIERZA WIELKIEGO W BYDGOSZCZY

MIROŚŁAWA SZARK-ECKARDT¹

BEATA AUGUSTYŃSKA²

WIOLETTA ŁUBKOWSKA³

MARIA ALICJA NOWAK⁴

¹ Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

e-mail: szark@ukw.edu.pl

² Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Collegium Medicum w Bydgoszczy

e-mail: august@cm.umk.pl

³ Uniwersytet Szczeciński

e-mail: wioletta.lubkowska@usz.edu.pl

⁴ Uniwersytet Szczeciński

e-mail: maria-nowak@wp.pl

SŁOWA KLUCZOWE

motywy wyboru studiów, satysfakcja ze studiów, plany zawodowe

STRESZCZENIE

Chęć zdobycia wyższego wykształcenia jest przejawem postawy przedsiębiorczej. Pytanie o motywy studiowania nieodłącznie wiąże się z odpowiedzią dotyczącą wartości wykształcenia we współczesnych realiach. Celem podjętych badań było poznanie motywów wyboru studiów, satysfakcji z nich oraz planów zawodowych studiujących turystykę i rekreację w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Celowym doborem objęto 136 respondentów (69% kobiet i 31% mężczyzn). Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem technik: ankiety (kwestionariusz własnego autorstwa), wywiadu i obserwacji. We wnioskowaniu statystycznym posłużono się frekwencją cech oraz testem niezależności chi-kwadrat. Stwierdzono, że najczęściej wskazywanymi motywami wyboru studiów turystyka i rekreacja w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy były: zamiłowanie do podróżowania i chęć poznawania świata, perspektywa ciekawej pracy, możliwość zatrudnienia w jednostce turystycznej oraz zainteresowanie rekreacją fizyczną. Większość studentów była zadowolona z wybranego kierunku studiów, zwłaszcza kierujący się motywami sportowymi, uprawianiem turystyki kwalifikowanej oraz motywami prozawodowymi i autotelicznymi. Swoją przyszłość zawodową w jednostce turystycznej planowało ponad dwukrotnie więcej kobiet niż mężczyzn. Mężczyźni częściej w porównaniu z kobietami chcieliby pracować w innym zawodzie związanym z kulturą fizyczną.

Wprowadzenie

Turystyka współcześnie stała się zjawiskiem wielowymiarowym, przejawiającym się niemal we wszystkich sferach życia człowieka. Jej prężny rozwój w ostatnich dziesięcioleciach jest charakterystyczny dla społeczeństw państw wysoko rozwiniętych (Gołembski, 2009). Odgrywa ona istotne znaczenie w strukturze gospodarek narodowych oraz gospodarki globalnej (Meyer, 2008; Panasiuk, 2014). Turystyczny rynek pracy okazał się wiodący na świecie pod względem generowania liczby miejsc zatrudnienia. Gospodarka turystyczna stanowi ważny segment rynku, w którym pracę znajduje 8,9% wszystkich zatrudnionych na świecie osób (*Travel...*, 2014). Rola tego sektora w gospodarce Polski jest zdecydowanie niższa, niemniej stale rośnie. Zatrudnienie w gospodarce turystycznej w 2013 roku wynosiło 5,1% wszystkich pracujących (Seweryn, 2015). Warto odnotować, że nie zawsze dane statystyczne przedstawiające tendencje światowe lub krajowe pokrywają się z sytuacją panującą w poszczególnych województwach. Według branży turystycznej największe zapotrzebowanie dotyczy osób pracujących w branży gastronomicznej i zajmujących się organizacją czasu wolnego turystów. Zauważalny jest deficyt instruktorów rekreacji (Ziółkowski, 2013), a także osób związanych z obsługą turystyczną i rekreacyjną seniorów oraz preseniorów (Sawińska, 2014).

Praca w turystyce wymaga wielopłaszczyznowego i wielokierunkowego wykształcenia. W sektorze tym niezbędne jest stałe podnoszenie poziomu wiedzy, umiejętności, kwalifikacji oraz kompetencji społecznych, bez których trudno jest osiągnąć sukces. „Dobre praktyki” wyniesione ze szkoły, rozwijane na dalszym etapie kształcenia, a następnie w pracy zawodowej, są wartością coraz bardziej pożądaną przez pracodawców (Paczyńska-Jędrycka, Łubkowska, Jońca, 2015). Interdyscyplinarny charakter turystyki powoduje, że specjalistów w zakresie turystyki i rekreacji kształci się w wielu obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych, między innymi: społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, medycznych, nauk o zdrowiu czy nauk o kulturze fizycznej. Uprawnienia w zakresie szeroko rozumianej turystyki uzyskało wiele szkół prywatnych oraz państwowych, a także ośrodków naukowych niemających do tej pory tradycji uniwersyteckich. Wyróżniają się uczelnie wychowania fizycznego mające bogaty dorobek w zakresie kształcenia studentów turystyki i rekreacji (Buchta, Skiart 2008). Przyszłych adeptów branży turystycznej, chociażby w zakresie turystyki uzdrowiskowej, można znaleźć także na uczelniach medycznych wśród studentów, którzy szczególną uwagę poświęcają zdrowiu i kondycji fizycznej (Szark-Eckardt, Perzyńska, Żukowska, Zegarski, 2015).

Programy studiów turystycznych są permanentnie rozwijane i modernizowane na podstawie ewaluacji celów i metod kształcenia (Sitarska, Janowski, Droba, 2009), innowacyjnych form nauczania (Łubkowska, 2014; Łubkowska, Tarnowski, 2015), współpracy z interesariuszami zewnętrznymi (Krajewska-Smardz, 2014) i zmieniającym się rynkiem pracy (Panasiuk, 2008). Wszystko to ma służyć wypracowaniu jak najlepszego modelu kreowania kadr dla gospodarki turystycznej, komplementarnego i reaktywnego w stosunku do oczekiwań tej gałęzi gospodarki, która podlega nieustannemu rozwojowi i zmianom. Stąd tak istotne jest powiązanie polityki kształcenia na kierunkach turystycznych z konkretnymi oczekiwaniami biznesu turystycznego.

Obecny niż demograficzny, silna konkurencja w zakresie pozyskiwania studentów, środków na badania i rozwój oraz konieczność dostosowania procedur obowiązujących w szkolnictwie wyższym do standardów Unii Europejskiej wymuszają na uczelniach większą koncentrację na aspiracjach studiującej młodzieży oraz lepsze zarządzanie dotychczasowymi relacjami z nimi. Uczelnie systematycznie dostosowują umiejętności i kwalifikacje kadr do potrzeb nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy (Łubkowska, Eider, 2014). Dobre wyniki w nauce – w oczywisty sposób wciąż bardzo pożądane – nie są jednak automatyczną przepustką do sukcesu zawodowego (Paczyńska, Łubkowska, Jońca, 2015). Wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne, które uzyskuje absolwent studiów, zależą nie tylko od programów studiów i stosowanych metod kształcenia, ale również od indywidualnego podejścia studenta wyrażającego się jego zainteresowaniem i zaangażowaniem w studiowanie. A te ściśle są związane z motywami wyboru danego kierunku studiów (Hibszer, Tracz, Hibszer, 2012) oraz z ogólną postawą wobec turystyki (Pasek, Drózd, 2014).

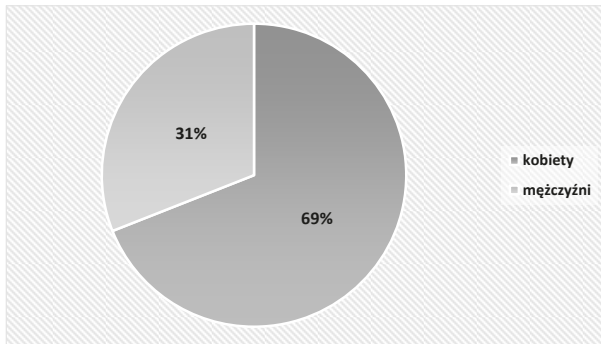
W krajowym piśmiennictwie poświęconym jakości kształcenia akademickiego wskazuje się między innymi na potrzebę badania motywów podjęcia studiów (Depta, Półturzycki, 2004; Radzińska, Nowak, Nowak, 2016a), satysfakcji z wyboru studiów i planów zawodowych (Radzińska, Nowak, Nowak, 2016b). Tematyka motywów wyboru studiów turystycznych na uczelniach wychowania fizycznego pojawiała się między innymi w pracach: Olszewskiej-Matz i Siwińskiego (1987), Surówki-Fenczyn (1992), Buchty i Skierty (2008, 2009) oraz Haczka i Kłosa (2012).

Motywacja podjęcia studiów może podlegać zmianie, a jej diagnozowanie służyć powinno działaniom mającym na celu modyfikację programów kształcenia, jak również oferowaniu nowych specjalności w ośrodkach kształcenia (Hibszer i in., 2012). Badania jakości kształcenia w poszczególnych uczelniach wynikają z założeń procesu bolońskiego. Wyniki prezentowanych badań stanowią fragment projektu dotyczącego ewaluacji jakości kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja prowadzonego przez dwa ośrodki uniwersyteckie: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego i Uniwersytet Szczeciński.

Celem prezentowanych badań było poznanie motywów podjęcia studiów, satysfakcji z nich oraz planów zawodowych studentów Wydziału Kultury Fizycznej, Zdrowia i Turystyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

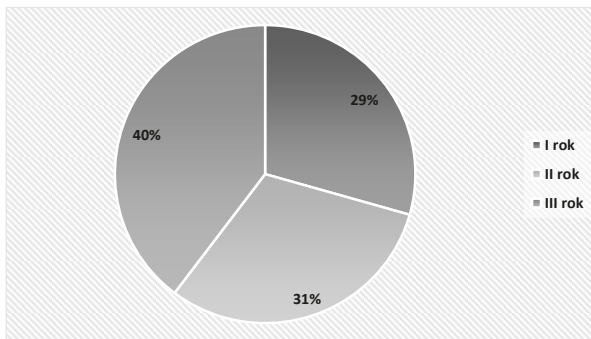
Demograficzno-społeczny profil młodzieży akademickiej

Badaniami objęto studiujących w trybie dziennym kierunek turystyka i rekreacja w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego. Po kontroli merytoryczno-formalnej kwestionariuszy ankiet do dalszej analizy zakwalifikowano 136 prawidłowo wypełnionych. Ocenę struktury badanej zbiorowości młodzieży akademickiej przeprowadzoną według płci przedstawiono na rysunku 1, a według kryterium roku studiów – na rysunku 2. Stan cywilny rozkładał się następująco: 92,4% stanu wolnego, 4,6% w wolnym związku, 3,0% żonatych/zamężnych.

Rysunek 1. Struktura badanej zbiorowości młodzieży akademickiej przeprowadzona według płci

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2. Struktura badanej zbiorowości młodzieży według kryterium roku studiów

Źródło: opracowanie własne.

W grupie badanej nieco ponad 22% młodzieży akademickiej wywodziło się ze środowisk wiejskich, a prawie 78% wskazało na miasto jako miejsce swojego zameldowania. Niemal 17% studentów pochodzenia wiejskiego było płci żeńskiej, a 5,2% płci męskiej. W środowiskach miejskich udział studiujących kobiet stanowił 51,5% badanych, mężczyzn 25,9%.

Istotną, uwzględnioną w badaniu zmienną mogącą mieć wpływ na jakość życia młodzieży akademickiej był jej stosunek do pracy (tylko studiuje, studiuje i pracuje dorywczo, studiuje i pracuje na stałe). Wykazano, że wśród studentów dominowały osoby studiujące i pracujące dorywczo (54,8%). Udział młodzieży akademickiej, która tylko studiuje, wynosił 28,9%. Osoby, które podjęły pracę o stałym charakterze, stanowiły 16,3% respondentów. Poszukiwanie związku pomiędzy stosunkiem do pracy a płcią studentów wskazało istotną statystycznie zależność ($p = 0,002$). Wśród kobiet najliczniejszy był udział osób, które pracowały dorywczo (59,8%). Jedynie 8,7% młodzieży płci żeńskiej podjęło pracę o charakterze stałym, a 31,5% tylko studiowało, bez podejmowania pracy. Wśród młodzieży męskiej – podobnie – najliczniejsza była grupa osób studiujących i pracujących dorywczo (42,9%). Tylko 23,8% nie pracowało w czasie studiów, natomiast 33,3% mężczyzn pracowało na stałe i studiowało.

Analiza poziomu zamożności rodzin studentów według klasy miejscowości stałego zamieszkania nie wykazała istotnych statystycznie różnic. Najwięcej (51,5%) badanych bardzo dobrze oceniło sytuację materialną swojej rodziny. Spośród osób mieszkających na stałe na wsi 54,8% deklaroowało sytuację materialną rodziny jako bardzo dobrą. Podobnie odpowiedziało 50,5% osób mieszkających w miastach. Nie było złych i bardzo złych ocen sytuacji materialnej. Wysoka ocena sytuacji materialnej rodzin studentów może świadczyć o relatywnie korzystnej sytuacji finansowej rodzin studentów, ale też może wynikać ze skłonności studentów do zawyżania oceny tej sytuacji.

Metody badań

W badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki audytoryjnej, wywiadu nieskategoryzowanego oraz analizy dokumentów. Podstawowym narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety własnego autorstwa. Materiał empiryczny poddano analizie statystycznej z wykorzystaniem pakietu SPSS 23 (IBM USA). Ustalono charakterystykę rozkładów odpowiedzi oraz istotność różnic na podstawie testu niezależności chi-kwadrat. Za istotne statystycznie przyjęto wskaźniki spełniające warunek, że $p \leq 0,05$.

Motywy wyboru studiów i satysfakcja z wybranego kierunku

Analiza motywów wyboru kierunku studiów pozwoliła wyłonić najważniejsze z nich (tab. 1). Najczęściej wskazywanym motywem było zamiłowanie do podróżowania i chęć poznawania świata (76,5%). Perspektywa ciekawej pracy (54,1%), praca w jednostce turystycznej (49,3%) oraz zainteresowanie rekreacją fizyczną (45,9%) to kolejne motywy będące podstawą decyzji o wyborze tego kierunku studiów. Przekonaniem o wysokim prestiżu wybranego zawodu oraz namową rodziców i przyjaciół kierowała się stosunkowo nieliczna grupa badanych (odpowiednio: 7,4 i 9,6%).

Analiza zależności wpływu płci na motywy wyboru kierunku studiów wykazała istotną statystycznie różnicę w zakresie: perspektywy ciekawej pracy ($p = 0,033$), pracy w jednostce turystycznej ($p = 0,030$), zainteresowania rekreacją fizyczną ($p = 0,000$), możliwości rozwijania własnego biznesu w zakresie rekreacji ($p = 0,043$), konieczności uzyskania jakiegokolwiek wyższego wykształcenia ($p = 0,015$), przekonania o łatwości dostania się na studia i studiowania ($p = 0,000$).

Zainteresowanie rekreacją fizyczną i możliwość rozwijania własnego biznesu w zakresie rekreacji jako motywy wyboru studiów wskazywali częściej mężczyźni (odpowiednio: 73,8 i 28,6%) niż kobiety (odpowiednio: 33,3 i 14,0%). Mężczyźni dwukrotnie częściej w porównaniu z kobietami kierowali się takimi motywami, jak: konieczność uzyskania jakiegokolwiek wyższego wykształcenia (odpowiednio: 40,5 i 20,4%) oraz przekonanie o łatwości dostania się na studia i studiowania (odpowiednio: 45,2 i 15,1%). Zmotywowane perspektywą ciekawej pracy i pracą w jednostce turystycznej były częściej kobiety (odpowiednio: 60 i 40%).

Tabela 1. Motywy wyboru studiów w zależności od płci (test niezależności χ^2)

Motywy wyboru studiów	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem		p dla χ^2
	N	%	N	%	N	%	
Zamiłowanie do podróżowania i chęć poznawania świata	71	76,3	32	76,2	104	76,5	0,984
Perspektywa ciekawej pracy	56	60,2	17	40,6	73	54,1	0,033
Praca w jednostce turystycznej	52	55,9	15	35,7	67	49,3	0,030
Zainteresowanie rekreacją fizyczną	31	33,3	31	73,8	62	45,9	0,000
Praca w jednostce rekreacyjnej	34	36,6	19	45,2	53	39,0	0,339
Przekonanie o atrakcyjności studiów	36	38,7	17	40,6	53	39,0	0,846
Duże możliwości rozwoju w branży turystycznej	35	37,6	11	26,2	47	34,6	0,194
Chęć propagowania zdrowego stylu życia poprzez aktywną rekreację	29	31,2	15	35,7	44	32,4	0,603
Możliwość rozwijania własnego biznesu w zakresie turystyki	33	35,5	10	23,8	44	32,4	0,178
Własne doświadczenie turystyczne – zagraniczne	25	26,9	14	33,3	40	29,4	0,444
Konieczność uzyskania jakiegokolwiek wyższego wykształcenia	19	20,4	17	40,5	37	26,7	0,015
Posiadanie predyspozycji do pracy z ludźmi	25	26,9	11	26,2	36	26,5	0,933
Własne doświadczenie turystyczne – krajowe	25	26,9	10	23,8	35	25,7	0,706
Przekonanie o łatwości dostania się na studia i studiowania	14	15,1	19	45,2	33	24,4	0,000
Możliwość rozwijania własnego biznesu w zakresie rekreacji	13	14,0	12	28,6	25	18,5	0,043
Uprawianie turystyki kwalifikowanej	13	14,0	9	21,4	22	16,2	0,278
Chęć pracy w innych instytucjach	14	15,1	6	14,3	20	14,7	0,907
Niższe koszty utrzymania w porównaniu z innymi miastami	13	14,0	7	16,7	20	14,7	0,702
Namowa przyjaciół, znajomych, rodziców	11	11,8	2	4,8	13	9,6	0,198
Przekonanie o wysokim prestiżu tego zawodu	8	8,6	2	4,8	10	7,4	0,430

Źródło: opracowanie własne.

Zadowolenie ze studiów (tab. 2) wyrażali studenci, którzy kierowali się motywami sportowymi: uprawianiem turystyki kwalifikowanej ($p = 0,035$) oraz motywami prozawodowymi – pracą w jednostce rekreacyjnej ($p = 0,033$), w innym zawodzie związanym z kulturą fizyczną ($p = 0,015$), jak i niezwiązanym z turystyką i rekreacją ($p = 0,018$), oraz środowiskowymi lub zewnętrznymi – namową przyjaciół, znajomych, rodziców ($p = 0,025$), niższymi kosztami utrzymania w porównaniu z innymi miastami ($p = 0,039$).

Tabela 2. Motywy wyboru studiów, satysfakcja z nich i deklaracje ponownego wyboru* (test niezależności χ^2)

Motywy wyboru	Zadowolenie	Ponowny wybór
Chęć propagowania zdrowego stylu życia		$p = 0,035$
Uprawianie turystyki kwalifikowanej	$p = 0,035$	
Przekonanie o wysokim prestiżu społecznym tego zawodu		$p = 0,045$
Namowa przyjaciół, rodziców, znajomych	$p = 0,025$	
Niższe koszty utrzymania w porównaniu z innymi miastami	$p = 0,039$	
Praca w jednostce rekreacyjnej	$p = 0,033$	$p = 0,021$
Praca w innym zawodzie związanym z kulturą fizyczną	$p = 0,015$	
Praca w zawodzie niezwiązanym z turystyką	$p = 0,018$	$p = 0,012$

* W celu uzyskania przejrzystości wyników w tabeli zamieszczono tylko te zmienne i wartości, które różnicowały istotnie statystycznie opinie badanych.

Źródło: opracowanie własne.

O ponownym wyborze kierunku studiów decydowały głównie motywy sportowe: chęć propagowania zdrowego stylu życia ($p = 0,035$), motywy prozawodowe – praca w jednostce rekreacyjnej ($p = 0,021$), praca w innym zawodzie niezwiązanym z turystyką ($p = 0,012$), i motywy autoteliczne (przekonanie o wysokim prestiżu społecznym tego zawodu) ($p = 0,045$) (tab. 2).

Nie znaleziono istotnej statystycznie różnicy w zadowoleniu ze studiów w zależności od płci ($p = 0,944$). Tylko co dwudziesty respondent oceniał swoje zadowolenie nisko i bardzo nisko (4,4%). Większość studentów była zadowolona z wybranego kierunku studiów (wysokie i bardzo wysokie oceny stanowiły 77,8%). Mężczyźni, podobnie jak kobiety, swoje zadowolenie deklarowali zbliżoną liczbą ocen wysokich i bardzo wysokich (odpowiednio: 78,6 i 77,4%).

Pomimo ogólnego zadowolenia ze studiowanego kierunku większość badanej grupy (79,5%) nie jest zdecydowana co do jego ponownego wyboru. Niepewność ponownego wyboru kierunku studiów mężczyźni i kobiety wyrażają podobnie (odpowiednio: 80,0 i 79,3%). Zdecydowanych na ponowne studiowanie turystyki i rekreacji jest zaledwie 16,7% badanych. Również ta ocena rozkłada się wśród mężczyzn i kobiet równomiernie (odpowiednio: 17,5 i 16,3%).

Plany zawodowe badanych

Plany zawodowe łączyło z pracą w jednostce turystycznej 53% respondentów (tab. 3). Stwierdzono statystycznie istotne różnice w zależności od płci w planach zatrudnienia w jednostce turystycznej ($p = 0,000$) oraz innej pracy związanej z kulturą fizyczną ($p = 0,032$).

Swoją przyszłość zawodową w jednostce turystycznej planuje ponad dwukrotnie więcej kobiet (64,5%) niż mężczyzn (28,6%). Znacznie więcej natomiast mężczyzn (40,5%) niż kobiet (22,6%) chciałoby pracować w innym zawodzie związanym z kulturą fizyczną.

Tabela 3. Plany zawodowe badanych (test niezależności χ^2)

Plany zawodowe	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem		p dla χ^2
	N	%	N	%	N	%	
W jednostce turystycznej	60	64,5	12	28,6	72	53,0	0,000
W jednostce rekreacyjnej	43	46,2	24	57,1	67	49,3	0,241
W ośrodku wypoczynkowym	47	50,5	16	38,1	64	47,1	0,180
Planuję czasowy wyjazd poza granice kraju w celach zarobkowych	26	28,0	13	30,1	40	29,4	0,722
Innym związanym z kulturą fizyczną	21	22,6	17	40,5	38	28,2	0,032
W innych instytucjach związanych m.in. z turystyką	19	20,4	8	19,0	27	19,9	0,853
Planuję jeszcze zdobycie innego, uzupełniającego wykształcenia	17	18,3	7	16,7	24	17,6	0,820
Chciałbym pracować w turystyce i/lub rekreacji, ale nie widzę szans zatrudnienia	11	11,8	9	21,4	20	14,7	0,146
W zawodzie niezwiązanym z turystyką i rekreacją	7	7,5	7	16,7	14	10,3	0,107
Planuję wyjazd na stałe poza granice kraju	10	10,8	5	11,9	15	11,0	0,844
Nie jestem jeszcze zdecydowany, nie mam planów na przyszłość zawodową	7	7,5	5	11,9	12	8,8	0,408

Źródło: opracowanie własne.

Stwierdzono statystycznie istotne zależności między planowaniem pracy w jednostce turystycznej a prozawodowymi motywami studiów (możliwość rozwijania własnego biznesu w zakresie turystyki $p = 0,000$; duże możliwości rozwoju w branży turystycznej $p = 0,010$), motywami

autotelicznymi (zamiłowanie do podróżowania i chęć poznawania świata $p = 0,000$; zainteresowanie rekreacją fizyczną $p = 0,000$) oraz motywami środowiskowymi (konieczność uzyskania jakiegokolwiek wyższego wykształcenia $p = 0,031$; przekonanie o łatwości dostania się na studia i studiowania $p = 0,017$) (tab. 4). Osoby zainteresowane pracą w jednostce rekreacyjnej wybierały kierunek turystyka i rekreacja, kierując się motywami prozawodowymi (perspektywa ciekawej pracy $p = 0,024$; chęć pracy w innych instytucjach $p = 0,019$; posiadanie predyspozycji do pracy z ludźmi $p = 0,026$; własne doświadczenie turystyczne – krajowe $p = 0,004$ lub zagraniczne $p = 0,032$; możliwość rozwijania własnego biznesu w zakresie rekreacji $p = 0,000$; duże możliwości rozwoju w branży turystycznej $p = 0,026$) i prozdrowotnymi (chęć propagowania zdrowego stylu życia poprzez aktywną rekreację $p = 0,000$) oraz motywami autotelicznymi (zainteresowanie rekreacją fizyczną $p = 0,000$). Studenci planujący pracę w innym związanym z kulturą fizyczną zawodzie, wybierając omawiany kierunek studiów, motywowali to celami prozawodowymi (praca w jednostce turystycznej $p = 0,029$ lub rekreacyjnej $p = 0,000$; własne doświadczenie turystyczne – krajowe $p = 0,012$ lub zagraniczne $p = 0,030$; możliwość rozwijania własnego biznesu w zakresie rekreacji $p = 0,000$; duże możliwości rozwoju w branży turystycznej $p = 0,014$), prozdrowotnymi (chęć propagowania zdrowego stylu życia poprzez aktywną rekreację $p = 0,000$); motywami autotelicznymi (zainteresowanie rekreacją fizyczną $p = 0,000$) (tab. 4).

Tabela 4. Zależności między motywami wyboru studiów a planami zawodowymi* (test niezależności χ^2)

Motywy wyboru studiów	Plany zawodowe		
	w jednostce turystycznej	w jednostce rekreacyjnej	w innej jednostce związanej z KF
Perspektywa ciekawej pracy		$p = 0,024$	
Praca w jednostce turystycznej			$p = 0,029$
Praca w jednostce rekreacyjnej			$p = 0,000$
Chęć pracy w innych instytucjach		$p = 0,019$	
Zamiłowanie do podróżowania i chęć poznawania świata	$p = 0,000$		
Zainteresowanie rekreacją fizyczną	$p = 0,000$	$p = 0,000$	$p = 0,000$
Posiadanie predyspozycji do pracy z ludźmi		$p = 0,026$	
Chęć propagowania zdrowego stylu życia poprzez aktywną rekreację		$p = 0,000$	$p = 0,000$
Własne doświadczenie turystyczne – krajowe		$p = 0,004$	$p = 0,012$
Własne doświadczenie turystyczne – zagraniczne		$p = 0,032$	$p = 0,030$
Możliwość rozwijania własnego biznesu w zakresie turystyki	$p = 0,000$		
Możliwość rozwijania własnego biznesu w zakresie rekreacji		$p = 0,000$	$p = 0,000$
Duże możliwości rozwoju w branży turystycznej	$p = 0,010$	$p = 0,026$	$p = 0,014$
Konieczność uzyskania jakiegokolwiek wyższego wykształcenia	$p = 0,031$		
Przekonanie o łatwości dostania się na studia i studiowania	$p = 0,017$		

* W celu uzyskania przejrzystości wyników w tabeli zamieszczono tylko te zmienne i wartości, które różnicowały znamienne statystycznie opinie badanych. Wybrano te związki, w których zależności statystycznie były najliczniejsze.

Źródło: opracowanie własne.

Perspektywy zatrudnienia po ukończeniu studiów

Pozycję społeczną zawodu specjalisty w zakresie turystyki i rekreacji mężczyźni i kobiety oceniali najczęściej przeciętnie (56,4%); nie wykazano tutaj istotnej statystycznie zależności (tab. 5). Natomiast prawie 1/3 respondentów wysoko i bardzo wysoko oceniła pozycję społeczną zawodu specjalisty z zakresu turystyki i rekreacji (30,1%). Niemal dwukrotnie wyżej oceniają zawód specjalisty kobiety (35,2%) niż mężczyźni (19,1%). Najmniej wskazań dotyczyło bardzo niskiej oceny w tym zakresie (3% ogółu).

Swoje szanse znalezienia pracy w zawodzie specjalisty z zakresu turystyki i rekreacji i w innym zawodzie zarówno kobiety jak i mężczyźni ocenili w większości przeciętnie. Co czwarty badany wysoko ocenił szanse pracy w zawodzie specjalisty turystyki i rekreacji (24,1% ogółu); kobiety i mężczyźni ocenili swoje szanse zatrudnienia podobnie (odpowiednio: 28,6 i 22,0%). Prawie co trzeci badany (27,1%) wskazał na wysoką szansę zdobycia pracy w innym zawodzie (odpowiednio: 31,0 i 26,1%).

Tabela 5. Perspektywy zatrudnienia po ukończeniu studiów (test niezależności χ^2)

Perspektywy	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem		p dla χ^2
	N	%	N	%	N	%	
Pozycja społeczna zawodu specjalisty z zakresu turystyki i rekreacji	48	52,3	27	64,3	75	56,4	0,299
Szanse znalezienia pracy w zawodzie specjalisty z zakresu turystyki i rekreacji	48	52,3	21	50,0	69	51,9	0,889
Szanse znalezienia pracy w innym zawodzie	57	62,0	24	57,1	81	60,4	0,947

Źródło: opracowanie własne.

Zaprezentowana analiza wskazuje, że najczęściej wskazywanymi motywami przy wyborze kierunku studiów turystyka i rekreacja były zamiłowanie do podróżowania i chęć poznawania świata, jak również perspektywa ciekawej pracy, praca w jednostce turystycznej oraz zainteresowanie rekreacją fizyczną. To dobry prognostyk warunkujący osiągnięcie wysokiego poziomu kształcenia. Motywami środowiskowymi (sugestie rodziców, przyjaciół) kierowała się stosunkowo nieliczna grupa badanych. Analiza motywów wyboru kierunku studiów turystyka i rekreacja wykazała istnienie istotnych różnic w zależności od płci. Mężczyźni jako motyw wyboru studiów wskazywali częściej niż kobiety zainteresowanie rekreacją fizyczną oraz możliwość rozwijania własnego biznesu w tym zakresie. Oni także dwukrotnie częściej kierowali się takimi motywami, jak: konieczność uzyskania jakiegokolwiek wyższego wykształcenia oraz przekonanie o łatwości dostania się na studia i studiowania. Kobiety bardziej były zmotywowane perspektywą ciekawej pracy oraz pracą w jednostce turystycznej. Swoją przyszłość zawodową w jednostce turystycznej planowało ponad dwukrotnie więcej kobiet niż mężczyzn. Znacznie więcej natomiast mężczyzn niż kobiet chciałoby pracować w innym zawodzie związanym z kulturą fizyczną.

Większość studentów była zadowolona z wybranego kierunku studiów. Zadowolenie ze studiów wyrażali studenci, którzy kierowali się głównie motywami prozawodowymi i autotelicznymi. Swoje szanse znalezienia pracy w zawodzie specjalisty z zakresu turystyki i rekreacji studenci oce-

nili w większości przeciętnie. Plany dotyczące pracy w jednostce turystycznej, rekreacyjnej i związanej z kulturą fizyczną są silnym przekonaniem studentów co do swojej przyszłości zawodowej.

Swoją przyszłość zawodową w jednostce turystycznej planowało ponad dwukrotnie więcej kobiet niż mężczyzn. Mężczyźni częściej w porównaniu z kobietami chcieliby pracować w innym zawodzie związanym z kulturą fizyczną. Duże zainteresowanie respondentów rekreacją fizyczną oraz obserwowanym przez nich rozwojem branży turystycznej determinuje plany zawodowe badanych w poszczególnych jednostkach.

Badania wskazały konieczność cyklicznego diagnozowania motywów wyboru kierunku studiów turystyka i rekreacja. Ich realizacja dostarczałaby sukcesywnej informacji służącej wdrażaniu zmian w programach studiów bardziej spójnych z biznesem turystycznym, zaspokajaniu oczekiwań studentów i planowaniu przez nich kierunkowego zatrudnienia po studiach.

Literatura

- Buchta, K., Skiert, M. (2008). Assessment of Professional Qualifications and Educational Plans by Tourism and Recreation Graduates. *Polish Journal of Sport and Tourism*, 15, 69–76.
- Buchta, K., Skiert, M. (2009). Expectations of Tourism and Recreation Students towards the Course of Education. *Polish Journal of Sport and Tourism*, 16, 251–260.
- Depta, H., Półturzycki, J. (red.) (2004). *Studenci a uniwersytet. Badania nad wyborem studiów i funkcjami uczelni*. Toruń: Wyd. Adam Marszałek.
- Gołębski, G. (2009). *Kompendium wiedzy o turystyce*. Warszawa: PWN.
- Haczek, A., Kłos, A. (2012). Znaczenie postaw przedsiębiorczych przy wyborze kierunku studiów i planowaniu kariery zawodowej studentów ochrony środowiska oraz turystyki i rekreacji Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. *Przedsiębiorczość – Edukacja*, 8, 96–115.
- Hibszer, A., Tracz, M., Hibszer, B. (2012). Diagnoza motywów wyboru studiów geograficznych w Polsce – ujęcie regionalne. *Prace Komisji Edukacji Geograficznej*, 2, 75–97.
- Krajewska-Smardz, A., Fedyk, W., Olearnik, J. (2014). Relacje uczelni o profilu turystycznym z podmiotami sektora turystyki. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu*, 46, 51–60.
- Łubkowska, W. (2014). Pedagogika obozów letnich w programach kształcenia studentów kierunku wychowanie fizyczne oraz turystyka i rekreacja – realizowanych na Wydziale Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia Uniwersytetu Szczecińskiego. *Aktywność Ruchowa Ludzi w Różnym Wieku*, 21–24 (1–4), 21–30.
- Łubkowska, W., Eider, J. (2014). Uczelnie wyższe Szczecina jako potencjał regionu w aspekcie kształtowania innowacyjności. *Handel Wewnętrzny*, 5 (352), 123–137.
- Łubkowska, W., Tarnowski, M. (2015). Wykorzystanie parków linowych w edukacji jako formy kształtowania kompetencji społecznych studentów kierunku turystyka i rekreacja. *The Wrocław School of Banking Research Journal*, 5 (6), 775–786.
- Meyer, B. (2008). Gospodarka turystyczna i przemysł turystyczny. W: A. Panasiuk (red.), *Gospodarka turystyczna* (s. 13–33). Warszawa: PWN.
- Olszewska-Matz, A., Siwiński, W. (1987). Wpływ motywów wyboru zawodu i szkoły na wyniki procesu dydaktycznego (na przykładzie Wydziału Turystyki i Rekreacji AWF w Poznaniu). *Roczniki Naukowe AWF w Poznaniu*, 36, 307–311.
- Paczyńska-Jędrycka, M., Łubkowska, W., Jońca, M. (2015). Shaping Social Competences and Social Capital in Children and Adolescents by Means of Non-formal Education Methods and Techniques. *Scientific Journal of University of Szczecin 'Service Management'*, 15 (1), 67–75. DOI: 10.18276/smt.2015.15-08.
- Panasiuk, A. (2008). *Kadry w gospodarce turystycznej*. Szczecin: Wyd. Naukowe US.
- Panasiuk, A. (2014). *Rynek turystyczny: studium strukturalne*. Warszawa: Difin.

- Pasek, M., Drózdź, R. (2014). Postawy względem turystyki w świetle wybranych uwarunkowań osobniczych i środowiskowych [Tourism Attitudes in Students in Light of Some Personal and Environmental Prerequisites]. W: R. Drózdź, J. Olszewski (red.), *Turystyka: nowe trendy* (s. 132–166). T. 3. Sopot: Europejska Szkoła Wyższa.
- Radzińska, M., Nowak, L., Nowak, M.A. (2016a). Motives for Commencing Studies and Expectations Concerning Professional Competence in Students Who Practice, Used to Practice or Have Never Practiced Sport. *Central European Journal of Sport Sciences and Medicine*, 13 (1), 37–45. DOI: 10.182 76/cej.2016.1-04.
- Radzińska, M., Nowak, L., Nowak, M.A. (2016b). Satysfakcja z wyboru studiów a zamierzenia zawodowe studentów wychowania fizycznego. *Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie Kultura Fizyczna*, XV (2), 109–124. DOI: 10.16926/kf.2016.15.15.
- Sawińska, A. (2014). Seniorzy i preseniorzy jako perspektywiczny podmiot rynku turystycznego i rekreacyjnego. *Rozprawy Naukowe Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu*, 46, 171–177.
- Seweryn, R. (2015). Wkład turystyki w tworzenie miejsc pracy w Polsce na tle wybranych krajów Unii Europejskiej po 1989 roku. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 41 (1), 390–399.
- Sitarska, B., Janowski, K., Droba, R. (red.) (2009). *Wiedza, umiejętności, postawy, a jakość kształcenia w szkole wyższej*. Siedlce: Wyd. Akademii Siedleckiej.
- Surówka-Fenczyn, I. (1992). Motywy wyboru kierunków kształcenia u studentów turystyki i rekreacji. *Folia Turistica*, 3, 95–101.
- Szark-Eckardt, M., Perzyńska, A., Żukowska, H., Zegarski, T. (2015). Physical Activity and Other Lifestyle Measures of Medical Students. *Health and Wellness*, 1, 281–294.
- Travel & Tourism Economic Impact 2014* (2014). London: World Travel & Tourism Coun-cil.
- Ziółkowski, R. (2013). Analiza potrzeb zatrudnienia w sektorze turystycznym w regionie Polski północno-wschodniej. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 785, *Ekonomiczne Problemy Turystyki*, 4 (24), 159–175.

REASONS BEHIND CHOOSING A FIELD OF STUDY, SATISFACTION WITH STUDIES AND CAREER PLANS OF STUDENTS OF TOURISM AND RECREATION AT THE KAZIMIERZ WIELKI UNIVERSITY IN BYDGOSZCZ

KEYWORDS

reasons behind choosing fields of study, satisfaction with studies, career plans

ABSTRACT

Willingness to complete higher education is a manifestation of an enterprising attitude. Reasons behind seeking higher education are inseparably connected with the value of education in today's realities. The aim of this study was to determine the reasons behind the choice of study, satisfaction with studies and career plans of students of Tourism and Recreation at the Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz. 136 respondents (69% of women and 31% men) were chosen by nonprobability sampling. The method of diagnostic survey was used, which incorporated a survey (author's questionnaire), interview and observation techniques. For the statistical inference, the incidence of features and the chi-square test for independence were used. It was found that the most common reasons to choose Tourism and Recreation at the UKW were: passion for travel and desire to explore the world, the prospect of interesting work, employment opportunities in tourism, and interest in physical recreation. Most of the students were satisfied with the chosen field of study, especially those who were motivated by sport, qualified tourism, carrier prospects and autotelic reasons. Twice as many women than men planned their professional future in tourism. Men were more likely to prefer professions related to physical culture.

Translated by Agnieszka Ufland

JEL CODES

I23, I25, O15